

De Rotterdamse Regelrechter in actie

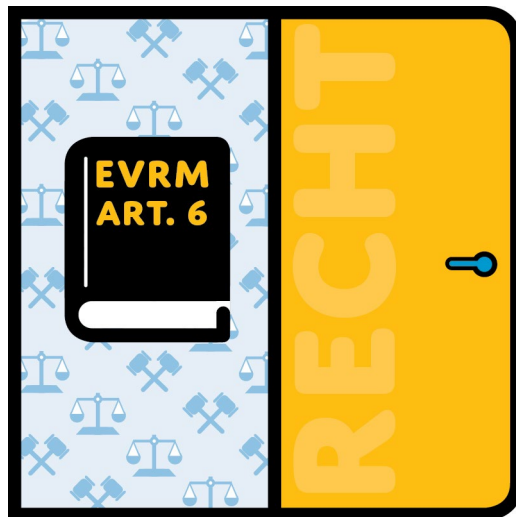
Emese von Bóné*

Dit artikel gaat over de Rotterdamse Regelrechter (afgekort RRR), een pilot betreffende een laagdrempelige rechter in de rechtbank Rotterdam die conform artikel 96 Rv partijen de mogelijkheid biedt om (kleine) geschillen op een snelle, efficiënte en goedkope manier voor de Regelrechter te beslechten. De procedure vangt aan met een eenvoudige brief of per e-mail. Het uitbrengen van een dagvaarding is niet nodig.

* Dr. E.K.E. von Bóné werkt als *assistant professor* aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Zij promoveerde in 1992 op de familieraad in Nederland (1811-1838). Het voorzitten van de familieraad was één van de taken van de vrederechter. Zij houdt zich sindsdien bezig met de vrederechter en andere laagdrempelige rechtspraak. Thans is zij benoemd in de begeleidingscommissie van het WODC, die onderzoek doet naar de haalbaarheid van de herinvoering van de vrederechter in Nederland.

1 W.J.J. Wetzels, 'De Regelrechter, de nieuwe pilot bij de rechtbank Rotterdam', *Trema* 2018, afl. 7. In dit artikel wordt gerefereerd aan het Meerjarenplan Rechtspraak 2015-2020. Zie verder ook A. Mein & F. de Meere, *Motieven van burgers om (niet) naar de rechter te gaan. Onderzoeksrapportage* (Research Memoranda jaargang 13, nr. 3), Den Haag: Raad voor de rechtspraak 2018, p. 24-33.

2 T. den Hartog, 'Rijdende rechter in heel het land', *Algemeen Dagblad* 12 december 2018.

1 Inleiding

Het is bekend dat geschillen voor burgers soms onopgelost blijven. De drempel om te gaan procederen is voor partijen vaak te hoog. Partijen leggen geschillen liever niet aan de rechter voor vanwege de hoge kosten.¹ In het Meerjarenplan Rechtspraak 2015-2020 is te lezen dat het investeren in snelle, toegankelijke en deskundige rechtspraak als een belangrijk speerpunt naar voren is gebracht. Verder

is door de Raad voor de rechtspraak uitgesproken dat hij nadrukkelijk wil investeren in 'maatschappelijk effectieve rechtspraak'. Maatschappelijk effectieve rechtspraak is volgens de Raad voor de rechtspraak:

'als daarbij tijd en aandacht kan worden besteed aan eventueel onderliggende en niet of minder juridische kwesties en maatschappelijke problematiek, als de rechter laagdrempelig is en wordt ingezet in alle zaken waarin die inzet voor de burger relevant is, als de beslissing van de rechter toegevoegde waarde heeft en de rechter geen stempelmachine is en als de rechter de gerechtvaardigde verwachtingen van de burger ook waarmaakt'.

De Rotterdamse Regelrechter (verder in dit artikel ook RRR genoemd) beantwoordt wellicht de vraag naar laagdrempelige rechtspraak. Dit type rechtspraak staat momenteel volop in de belangstelling. Het Algemeen Dagblad publiceerde een bericht met de kop 'Rijdende rechter in heel het land: volgend jaar moeten door heel het land buurtrechters actief zijn die aan huis of wijkgebouwen kleine zaken afhandelen'.² De huidige minister voor Rechtsbescherming denkt dat zulke rijdende rechters slepende, dure rechtszaken kunnen voorkomen. In NRC Handelsblad is een artikel gewijd aan de laagdrempelige vrederechter (die een beetje gezien wordt als therapeut), die snel en goedkoop recht spreekt:

‘In september (2018) wil minister Dekker experimenteren met buurtrechters. België kent ze al twee eeuwen.’³ Dit type rechtspraak dat in deze nieuwsartikelen genoemd wordt, is geschikt om rechtspraak dichterbij de burger te brengen. Hetzelfde geldt voor de Rotterdamse Regelrechter. Op de Erasmus Universiteit Rotterdam werd al in de jaren 80 van de vorige eeuw op het gebied van laagdrempelige rechtspraak in het project vrederechter van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid rechts-historisch en rechtsvergelijkend onderzoek verricht. Toen al werd vanuit rechtshistorisch en rechtsvergelijkend perspectief geconstateerd dat laagdrempelige rechtspraak anders en beter kon in Nederland. Uit dit onderzoeksproject zijn verschillende proefschriften voortgekomen.⁴ De handelingen van de minister voor Rechtsbescherming sluiten mooi aan bij de rechtswetenschap, nu het onderwerp over de vrederechter in de vergadering van de vaste Kamercommissie van Justitie en Veiligheid besproken is met de minister.⁵ De minister geeft de Raad voor de rechtspraak en de rechtbanken momenteel de gelegenheid te experimenteren met verschillende vormen van laagdrempelige rechtspraak. En zo pakte de rechtbank Rotterdam deze oproep op met de pilot de Rotterdamse Regelrechter. Voor het project van de Rotterdamse Regelrechter geldt artikel 96 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv) als wettelijke basis. Het eerste lid van artikel 96 Rv biedt partijen de mogelijkheid om in bepaalde zaken zich gezamenlijk tot de kantonrechter te wenden en een beslissing in het geschil te vragen, terwijl het tweede lid het mogelijk maakt dat een van partijen zich tot de kantonrechter wendt. De kantonrechter moet vervolgens onderzoeken of de wederpartij bereid is medewerking te verlenen aan de beslechting van het tussen partijen bestaande geschil.⁶

Voor het project van de Rotterdamse Regelrechter geldt artikel 96 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering als wettelijke basis

Het voordeel van de procedure ex artikel 96 Rv is dat de procedure met een verzoekschrift of een brief aanhangig gemaakt kan worden.⁷ Er hoeven geen kosten gemaakt te worden om een dagvaarding op te stellen. Ook hoeft er geen deurwaarder ingeschakeld te worden om de dagvaarding aan de wederpartij

te betekenen. Deze procedure kan sneller afgewikkeld worden dan een gewone dagvaardingsprocedure aangezien de kantonrechter al binnen enkele weken na ontvangst van het verzoekschrift een mondelinge behandeling kan gelasten. Partijen kunnen hun standpunt toelichten en de rechter kan proberen het geschil in der minne te schikken.

De pilot Rotterdamse Regelrechter ging ongeveer zes maanden geleden van start. Reden om in deze bijdrage voor *Ars Aequi* een tipje van de sluier op te lichten over de werkwijze van de Rotterdamse Regelrechter. In de pilot biedt de rechtbank Rotterdam (ook op de locatie Dordrecht) sinds september vorig jaar de mogelijkheid aan partijen om in een snelle en goedkope procedure op eenvoudige wijze een geschil aan de kantonrechter in zijn hoedanigheid van regelrechter voor te leggen. Als door een van de kantonrechters is geoordeeld dat het geschil zich leent voor afdoening in het kader van het regelrechterproject, zal een van de regelrechters op korte termijn een mondelinge behandeling bepalen. Het gaat in deze pilot om eenvoudige zaken zoals geldvorderingen, maar ook burenruzies.

De regelrechter zal tijdens de zitting met partijen het gesprek aangaan over het aanhangig gemaakte geschil en zal proberen het geschil tussen partijen in der minne te schikken

De regelrechter zal tijdens de zitting met partijen het gesprek aangaan over het aanhangig gemaakte geschil en zal proberen het geschil tussen partijen in der minne te schikken. Er moet voorkomen worden dat het geschil verder ‘gejuridiseerd’ wordt en de kosten voor partijen moeten vooral niet oplopen zoals in een dagvaardingsprocedure, waar de kosten voor het uitbrengen van een dagvaarding al € 80 zijn. Het griffierecht voor ieder der partijen om een procedure voor de regelrechter te beginnen bedraagt € 40,50.⁸ Met de laagdrempelige procedure die de RRR biedt, is die drempel er niet. De procedure is zo ingericht dat het voor partijen niet noodzakelijk is zich te laten bijstaan door advocaten of andere juridische bijstandverleners.

Partijen kunnen hun geschil in hun eigen woorden (zoals kort omschreven op het aanmeldingsformulier, zie p. 402) aan de

- 3 A. van Kampen & M.L. Adriaanse, ‘In België is de rechter ook een beetje therapeut’, *NRC Handelsblad* 25 april 2018. Huysmans, de Belgische vrederechter in het kanton van het Belgisch-Limburgse Beringen, die in het NRC-artikel aan het woord is, zegt dat ze vrederechter, therapeut en sociaal werker in één is. Ze noemt haar taak: ‘natuurlijke rechter van de zwakkeren in de samenleving’.
- 4 H.J.M. van Dapperen, *De vrederechter in Nederland 1811-1838* (diss. Rotterdam 1990), Rotterdam: Juridisch Instituut Erasmus Universiteit Rotterdam 1991. E.K.E. von Bóné, *De familieraad in Nederland 1811-1838* (diss. Rotterdam), Rotterdam: Erasmus Universiteit 1992. V. van Herreweghe, *De vrederechter en cassatie* (diss. Rotterdam 1993), Gent: Mys&Breesch 1994. S. Humbert-Convain, *Le juge de paix et la repression des infractions douanières en Flandre et en Hollande (1794-1815)* (diss. Rotterdam), Rotterdam: Erasmus Universiteit 1994. A.J.M. de Roo en R.W. Jagtenberg, *Settling Labour Disputes in Europe* (diss. Rotterdam), Deventer/Boston: Kluwer Law and Taxation 1994.
- 5 Commissievergadering van de Tweede Kamer d.d. 25 april 2018.
- 6 Projectplan *De Rotterdamse Regelrechter*, Rotterdam 2018, p. 4. Zie ook: www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Rechtbanken/Rechtbank-Rotterdam/Regels-en-procedures/Paginas/regelrechter.aspx (laatst bekeken 22 april 2019).
- 7 Wetzels 2018.
- 8 Als twee bedrijven een geschil bij de RRR aanhangig maken geldt echter het reguliere tarief.

regelrechter voorleggen. Deze manier van geschillenbeslechting wordt gekenmerkt door de informele wijze van beslechting in vergelijking met een gewone procedure. De rechter zal met partijen het gesprek aangaan om te proberen het probleem in onderling overleg op te lossen. Blijkt dat niet mogelijk, dan zal de kantonrechter uiteindelijk de knoop moeten doorhakken en vonnis wijzen. Indien nodig zal hij partijen van tevoren vragen om aanvullende stukken aan te leveren en eventueel aanvullende vragen (mondeling of schriftelijk) te beantwoorden. We kunnen dus stellen dat de procedure van de RRR gekenmerkt wordt door de kernwoorden: snel, goedkoop, eenvoudig en probleemoplossend.

In dit artikel zal ik een uiteenzetting geven over de werkzaamheden van de RRR. Verder zal ik verslag doen van mijn observaties van de Rotterdamse Regelrechter 'in actie' tijdens de zittingen. Ook zal ik verslag doen van de gesprekken met verschillende regelrechters, stafmedewerkers van het Bureau Regelrechter en met een jurist van een rechtsbijstandsverzekeraar. Ik sluit af met een voorlopige conclusie over het project RRR.

De zaken die aan de Rotterdamse Regelrechter kunnen worden voorgelegd hebben een breed palet. Te denken valt aan huurzaken, consumentenzaken, geldvorderingen, schadevorderingen en burenruzies

2 De werkzaamheden van de Rotterdamse Regelrechter

De bekendmaking van de pilot Rotterdamse Regelrechter was op 13 september 2018 met een bijeenkomst op de rechtbank Rotterdam. De introductie werd verzorgd door president De Lange-Tegelaar. Veel advocaten, andere juristen en belangstellenden waren voor deze bijeenkomst uitgenodigd. De president ging in op het takenpakket van de Rotterdamse Regelrechter, dat ook beschreven staat in de informatiefolder.⁹

De zaken die aan de Rotterdamse Regelrechter kunnen worden voorgelegd hebben een breed palet. Te denken valt aan huurzaken, consumentenzaken, geldvorderingen, schadevorderingen en burenruzies.¹⁰ Bij huurzaken gaat het bijvoorbeeld om huurachter-

standen, overlastsituaties en geschillen over servicekosten. In geval van consumentenzaken kan men denken aan een geschil over een plaatsing van een keuken of een geschil over een bepaald afgesloten abonnement. Ook arbeidsgeschillen kunnen worden voorgelegd aan de regelrechter. Zaken kunnen worden aangebracht door partijen zelf, maar ook door advocaten, deurwaarders en andere rechtshulpverleners. In Rotterdam is ervoor gekozen om advocaten, deurwaarders, woningcorporaties, vakbonden en (deel)gemeentes te informeren over het project en hen in staat te stellen om in het kader van de RRR zaken aan te brengen.¹¹ Het moet om eenvoudige zaken gaan (die door de regelrechter beoordeeld worden op hun eenvoud), aangezien de procedure in de eerste plaats bedoeld is voor zaken die nog niet gejuridiseerd zijn (dat wil zeggen dat er nog een goed gesprek mogelijk is tussen partijen onder leiding van de regelrechter), waarbij partijen zelf het woord kunnen voeren en inschakeling van een advocaat of andere rechtshulpverlener wel is toegestaan, maar zeker niet verplicht is. De regelrechter gaat, meer nog dan in een reguliere dagvaardingsprocedure, tijdens de zitting met partijen het gesprek aan om te bezien of het geschil in der minne en in goed overleg tussen partijen tot een oplossing gebracht kan worden. Lukt dat en bereiken partijen onderling een regeling over het geschil, dan zal de regelrechter de tussen partijen gemaakte afspraken in een proces-verbaal van de zitting vastleggen en zal hij partijen ook vragen om dat proces-verbaal te ondertekenen. Dat proces-verbaal heeft dezelfde executoriale werking als een vonnis van de kantonrechter.

In Rotterdam is ervoor gekozen om advocaten, deurwaarders, woningcorporaties, vakbonden en (deel)gemeentes te informeren over het project en hen in staat te stellen om in het kader van de RRR zaken aan te brengen

Aanmelding van zaken kan geschieden bij brief met vermelding van alle relevante gegevens waaronder in ieder geval de namen, adressen, telefoonnummers en e-mailadressen van de bij de zaak betrokken partijen alsmede een korte omschrijving van het juridische geschil dat aan de kantonrechter wordt voor-

⁹ Folder Rotterdamse regelrechter: www.rechtspraak.nl/SiteCollection/Documents/folder-rotterdamse-regelrechter.pdf (laatst bekeken 23 april 2019).

¹⁰ Wetzels 2018. Zie ook de folder Rotterdamse regelrechter via www.rechtspraak.nl/SiteCollection/Documents/folder-rotterdamse-regelrechter.pdf (laatst bekeken 23 april 2019).

¹¹ Dit in tegenstelling tot Noord-Nederland waar ervoor gekozen is om alleen zaken van slechts rechtsbijstandsverzekeraars te behandelen in het kader van de pilot Spreekuur-rechter.

 Zaak voor de regelrechter
Via dit formulier vraagt u een zitting aan bij de Rotterdamse regelrechter.

Contactgegevens aanvrager

Naam _____
Adres _____
Telefoon _____
E-mail _____

Contactgegevens gemachtigde/advocaat (indien van toepassing)

Naam _____
Adres _____
Telefoon _____
E-mail _____

Contactgegevens andere partij

Naam _____
Adres _____
Telefoon _____
E-mail _____

Contactgegevens gemachtigde/advocaat (indien van toepassing)

Naam _____
Adres _____
Telefoon _____
E-mail _____

Korte omschrijving van het geschil

U kunt het geschil op de zitting uitgebreid toelichten.

1 van 2 02-2019

Is de andere partij akkoord met behandeling van de zaak door de regelrechter?

Ja, de andere partij is op de hoogte van dit verzoek en akkoord

Weet ik niet (in dat geval neemt de regelrechter contact op met de andere partij)

Als er geen schikking wordt getroffen, willen partijen dan de mogelijkheid om tegen de zaak in hoger beroep te gaan?

Ja

Nee

Weet ik niet (in dat geval neemt de regelrechter contact op met de andere partij)

Heeft u vragen of hulp nodig bij het invullen?

Bel dan de regelrechter op 088 36 11 961

Mail het ingevulde formulier naar: regelrechter.tb-rot@rechtspraak.nl. Na ontvangst van uw aanvraag kijken wij of uw geschil zich leent voor de regelrechter. We nemen daarover snel contact met u op.

2 van 2 02-2019

gelegd. Partijen kunnen ook gebruik maken van het aanmeldformulier (zie hierboven), dat te downloaden is op de site van de rechtbank Rotterdam op rechtspraak.nl.¹² Deze procedure wijkt af van de kantongerechtnprocedure, omdat in die procedure de wederpartij opgeroepen wordt door een dagvaarding. In het aanmeldformulier kunnen partijen zich de mogelijkheid van hoger beroep voorbehouden wanneer het financieel belang van de zaak hoger is dan € 1.750,- (zie art. 332 Rv).¹³ Wanneer partijen zich niet uitdrukkelijk en eensluidend het recht op hoger beroep hebben voorbehouden, geldt ingevolge artikel 333 Rv dat geen hoger beroep openstaat tegen de beslissing van de regelrechter en dat die beslissing dus bindend is voor beide partijen.

De regelrechterzaken worden in de Rotterdamse rechtbank meestal gehouden in de vaste zittingszaal nummer 24. Deze zaal is ingericht met een gesprekstafel waaraan de regelrechter met zijn griffier aan de ene kant van de tafel zit en partijen, al dan niet geflankeerd door advocaten, rechtsbijstandverleners of andere personen, aan de andere kant van de tafel. De regelrechter is een ervaren kantonrechter en hij leidt de zitting. Hij wordt bijgestaan door een juridisch medewerker, die

verbonden is aan het Bureau van de Rotterdamse Regelrechter. Zowel de regelrechter als de griffier dragen tijdens de zitting een toga. De regelrechter zal tijdens de zitting actief de mogelijkheid van een eventuele schikking onderzoeken tussen de partijen die samen naar de zitting gekomen zijn om hun geschil voor te leggen. De regelrechter zal daarbij ook gebruikmaken van mediation-achtige technieken door met partijen te praten over hun verschil van mening. De zittingszaal heeft een prettige setting doordat er aan een tafel – en dus zonder grote afstand tot de regelrechter – met elkaar gesproken kan worden. Een dergelijke setting heeft als voordeel dat het gesprek bevorderd wordt. De regelrechter voelt zich als een mediator met beslissingsmacht, aldus het interview met de regelrechters. Het is ook mogelijk de zitting op locatie te houden, bijvoorbeeld bij een burenruzie of in zaken waarin het probleem beter tot zijn recht komt als de regelrechter de situatie kan waarnemen op de betreffende locatie. De termijn van oproeping en behandeling van de zaak is veel korter dan in een dagvaardingsprocedure. De regelrechter probeert tijdens de zitting tot een oplossing te komen en heeft daarin een actieve rol.

¹² Zie het formulier Rotterdamse Regelrechter hierboven. Brieven worden gericht aan het Bureau van de Rotterdamse Regelrechter, Postbus 50955, 3007 BS Rotterdam. Ook is het mogelijk te mailen (naar regelrechter.rb.rot@rechtspraak.nl) of te bellen naar het Bureau Regelrechter: 099-3611961.

¹³ Wetzels 2018. Zie de formulieren hierboven, te downloaden op www.rechtspraak.nl (geraadpleegd 22 april 2019).

Wanneer partijen ter zitting overeenstemming bereiken over een minnelijke regeling van het tussen hen gerezen geschil, zal de regelrechter die regeling in beginsel ter zitting vastleggen in een proces-verbaal, dat door beide partijen ter zitting wordt ondertekend. Met dat proces-verbaal komt een einde aan de procedure voor de regelrechter.

Om inzicht te krijgen in hoeveel zaken er voor de regelrechter verwacht worden in deze pilot heb ik stafjurist Stoute van de Rotterdamse rechtbank benaderd. De heer Stoute vertelde dat sinds de pilot loopt er tot medio februari van dit kalenderjaar vijftig verzoeken (van de beoogde honderd in vijftien maanden) ontvangen zijn.¹⁴ Het aantal telefoontjes dat het Bureau RRR ontvangt, varieert nogal, aldus Stoute. In het begin waren het er vrij veel en vroegen mensen voornamelijk informatie over hoe een zaak aangebracht kan worden. Nu de pilot eenmaal loopt, gaat het om grofweg twee telefoontjes per dag.

Wanneer partijen ter zitting overeenstemming bereiken over een minnelijke regeling van het tussen hen gerezen geschil, zal de regelrechter die regeling in beginsel ter zitting vastleggen in een proces-verbaal, dat door beide partijen ter zitting wordt ondertekend

De justitiabelen zijn overwegend woonachtig of gevestigd in het arrondissement Rotterdam. Ondanks een wat stroeve start lopen de zaken getalsmatig aardig op schema, aldus Stoute. De verzoeken gaan over het eindigen van het recht van bewoning, kosten van een zonnescherm, een huurdersrelatie, aannemerskwetsies, facturen voor financiële dienstverlening, een door een bedrijf beschadigde vloer, een reguliere geldvordering, burengeschillen, arbeidsgeschillen, een geldlening, een schade aan een brievenbus etc. De doorlooptijd (gerekend vanaf de datum van binnenkomst van het verzoek tot aan de regeling) van de meeste zaken was gemiddeld 31 kalenderdagen (!). De kortste doorlooptijd was veertien kalenderdagen, de langste doorlooptijd 71 kalenderdagen. Als we dit vergelijken met de gewone kantongerechtsprocedure (met doorlooptijden van gemiddeld zes maanden) is dit winst.¹⁵

3 Gesprekken met de Rotterdamse Regelrechter(s) en stafmedewerker(s)

Om te weten te komen hoe de Rotterdamse Regelrechters werken, heb ik een rondetafelgesprek gehouden met een aantal regelrechters en griffiers aan de hand van een aantal vragen. Het rondetafelgesprek begon met een uiteenzetting van de ontstaansgeschiedenis van de pilot RRR. De regelrechters zeiden dat in het kader van artikel 96 Rv de Rotterdamse rechtbank deze pilot aan wil bieden niet alleen aan burgers maar ook aan bedrijven. De geluiden van schaalverkleining (dus weer meer laagdrempelige rechtspraak zoals dat vóór de Wet herziening gerechtelijke kaart bestond, toen er 62 kantongerechten waren) door de Raad voor de rechtspraak zijn mede aanleiding geweest om laagdrempelige rechtspraak aan te bieden. De griffier van het Bureau RRR vertelde dat er veel telefoontjes binnengekomen zijn nadat het project RRR van start gegaan is. De griffier vertelde dat niet alle verzoeken kunnen worden behandeld omdat een eis voor de zitting van de regelrechter is dat beide partijen bereid moeten zijn tot een goed gesprek. Dit lukt niet altijd omdat soms een van de partijen daartoe niet bereid is.

Er zijn geen speciale dagen dat de zittingen van de RRR plaatsvinden. Momenteel straalt het gebouw van de Rotterdamse rechtbank waar de regelrechter zitting houdt hoogdrempeligheid uit. De zittingen worden gehouden in een speciale zaal, omdat dit prettig is voor partijen, hoewel de zaal niet exclusief voor de Rotterdamse Regelrechter is. Het zou wel beter zijn, aldus een van de regelrechters, als er meer zichtbaarheid gegeven wordt aan de regelrechter binnen de grote rechtbank, bijvoorbeeld met een verlichtingsbordje zodat de burgers snel zien waar zij moeten zijn. Gesprekken voeren met partijen aan de ovale tafel is volgens regelrechter Van Steenderen het beste, omdat er dan geen afstand is en het gesprek bevorderd kan worden. Zij zegt dat het werk als regelrechter haar veel werkplezier geeft, vooral omdat de zaak zich in een voortraject bevindt en de zaak nog niet 'gejuridiseerd' is. Immers, een gesprek is mogelijk tussen partijen omdat de standpunten van partijen niet lijnrecht tegenover elkaar staan en het geschil nog niet geëscaleerd is. Volgens de geïnterviewde Rotterdamse Regelrechters ben je als regelrechter 'een mediationrechter met beslissingsmacht'. Een regelrechter is van mening dat (als het project goed loopt) er wellicht in de deelgemeente een bepaalde dag van de week in de wijk zittingen gehouden zouden kunnen worden.

¹⁴ W.J.J. Wetzels, 'Nieuw leven voor de procedure ex artikel 96 Rv in de pilot van de Rotterdamse Regelrechter', *TAP* 2019/60.

¹⁵ E.K.E. von Bóné, 'Experimenteren met de vrederechter is de moeite waard!', *Mediation en Conflictmanagement* (22) 2018, afl. 2, p. 23-47.

De regelrechter heeft een oplossingsgerichte houding. Zo vertelde een regelrechter dat hij voor de oplossing van het geschil dat hij moest regelen zelf de gemeente had gebeld om mee te werken aan een oplossing. Dit kenmerkt de actieve rol van de regelrechter die veel minder lijdelijk is dan we in Nederland van rechters gewend zijn. Verder vertelden de regelrechters dat er bij voorkeur geen stukken ingediend hoeven te worden, hetgeen de procedure vergemakkelijkt. Stukken kunnen eventueel meegebracht worden op zitting. De regelrechter beslist uiteindelijk in samenspraak met partijen.

Om te weten te komen hoe de Rotterdamse Regelrechters gerekruteerd worden heb ik de regelrechters gevraagd naar de manier van selectie voor het ambt van regelrechter. Een echte selectie vindt niet plaats. De regelrechters verklaarden in het gesprek dat zij gevraagd zijn door de rechtbank. Er zijn vooral kantonrechters gevraagd die oplossingsgericht zijn in de praktijk van hun kantonrechtspraak. De regelrechters blijken een lange staat van dienst te hebben als kantonrechter. Een van de regelrechters, die al twintig jaar kantonrechter is, vertelde dat zij een mediationopleiding gevolgd heeft. Een andere regelrechter vertelde dat hij geselecteerd is vanwege het groot aantal schikkingen die hij als kantonrechter weet te bewerkstelligen. Een speciale training hebben de regelrechters niet gekregen. De regelrechters ervaren in hun werk dat zij als regelrechter minder lijdelijk hoeven te zijn dan in hun rol als kantonrechter. Een regelrechter beantwoordde mijn vraag hoe zij haar werk als regelrechter ervaart in vergelijking met haar werk als kantonrechter: 'het werk is vergelijkbaar, met dien verstande dat je nauwelijks tijd aan voorbereiding kwijt bent en je nog vrijer op de zitting kunt zijn'. De regelrechters beschreven een greep van de zaken die aan de orde geweest waren, zoals het herplaatsen van zonneschermen, een zaak over een burenruzie over coniferen die niet geregeld kon worden omdat de burenen niet bij elkaar binnen wilden komen en er uiteindelijk geregeld is dat de zitting in een nabij gelegen schooltje gehouden kon worden nadat de regelrechter de situatie ter plekke in de tuin bekeken had, en ten slotte een huurzaak betreffende een privéhuurovereenkomst tussen een verhuurder van een woonhuis en de huurder, een oude bejaarde dame die de woning huurde en die met haar zoon samen woonde. De moeder (96 jaar) was inmiddels in een verzorgingstehuis opgenomen. De verhuurder die de zaak voor

de regelrechter had aangespannen wilde dat de zoon het gehuurde ontruimde, omdat zijn moeder niet langer haar hoofdverblijf had in het gehuurde, aangezien zij inmiddels in een verzorgingstehuis was opgenomen. De regelrechter vertelde dat zij samen met partijen een nieuwe oplossing gezocht heeft. Andere zaken betroffen veelal betalingen van facturen, ruzie over verfspatten en een geldvordering.

De regelrechters ervaren in hun werk dat zij als regelrechter minder lijdelijk hoeven te zijn dan in hun rol als kantonrechter

De regelrechters zijn voorzien van bekwame griffiers die onderdeel uitmaken van het Bureau Regelrechter. Zij verslaan niet alleen het gesprek tussen partijen onder leiding van de regelrechter op de zittingen, maar zorgen ook voor het proces-verbaal en de registratie van het vonnis van de regelrechter. Het proces-verbaal wordt getekend door partijen, de regelrechter en de griffier. Naast hun werk als griffier zijn de medewerkers van het Bureau Regelrechter ook het eerste aanspreekpunt voor de vragen die telefonisch binnenkomen. Zij staan de mensen te woord en leggen de procedure van de regelrechter uit. Zij nemen de zaken aan van de mensen die hun geschil al of niet aanhangig willen maken voor de regelrechter. Zij letten op de respons van de burgers, die vooral positief zijn over de wijze van procederen voor de regelrechter. De klanttevredenheid wordt gemeten via een enquêteformulier dat mensen invullen. Ook vinden de burgers het prettig om hun geschil voor te leggen per e-mail of per telefoon. 'Dat biedt echt service', verklaart een van de griffiers. Er zijn vijf bureaumedewerkers werkzaam bij het Bureau van de Regelrechter die om de beurt de telefoon bedienen. De regelrechter wordt door de griffier aangezocht zodat de zaken eerlijk onder de regelrechters worden verdeeld.

4 De Rotterdamse Regelrechter in actie

Een van de zaken die ik heb bijgewoond en in dit artikel nader wil belichten is een zaak die op 18 januari jl. bij regelrechter Wetzels en zijn griffier diende. Het betrof een geschil tussen een aannemer en een eigenaresse van een dure woning met tuin in Hendrik Ido Am-

bacht. De aannemer kwam niet alleen naar de zitting van de regelrechter, maar werd vergezeld door een advocaat. Verder was ook de schoonzus van de aannemer meegekomen als belangstellende. De eigenaresse van de woning kwam ook niet alleen naar het gesprek, maar werd vergezeld door een juridisch medewerker van een rechtsbijstandsverzekeraar. Met de juridisch medewerker heb ik later telefonisch een evaluerend gesprek gehad over haar bevindingen naar aanleiding van de zitting bij de regelrechter. Alvorens verslaglegging van dit telefoongesprek, volgt eerst een verslag van de zitting onder leiding van regelrechter Wetzels, die net als de griffier in toga aan de gesprekstafel zat. De regelrechter heette de aanwezigen welkom en zei dat hij het verzoek om een goed gesprek te voeren ontvangen had van de medewerker van de rechtsbijstandsverzekeraar. De regelrechter vroeg aanwezigen of zij bekend waren met de procedure. Na een introductie bleek dat alleen de juridisch medewerker op de hoogte was van de procedure. Daarom zette de regelrechter voor betrokkenen de procedure uiteen. Daarna vroeg hij aan partijen nog voordat de zaak aanving of partijen zich het recht van hoger beroep wilden voorbehouden. Deze vraag wordt door de regelrechter altijd eerst gesteld alvorens het gesprek te beginnen. Partijen werden een beetje overrompeld door deze vraag en vroegen of zij even ruggespraak mochten houden. Daarna verklaarden partijen dat zij geen intentie hadden om in hoger beroep te gaan, maar hoopten er bij de regelrechter uit te komen. Hoewel op het formulier moet worden aangekruist of partijen intentie hebben om in hoger beroep te gaan, wordt er op zitting nogmaals door de regelrechter gevraagd over de intentie van partijen. Dit laat zien dat de procedure door eenvoud wordt gesierd. Bovendien wil de regelrechter zeker weten of partijen de procedure goed begrepen hebben.

Hoewel op het formulier moet worden aangekruist of partijen intentie hebben om in hoger beroep te gaan, wordt er op zitting nogmaals door de regelrechter gevraagd over de intentie van partijen. Dit laat zien dat de procedure door eenvoud wordt gesierd

Het geschil betrof een meningsverschil over de hoogte van de rekening van de extra werkzaamheden in het huis van eigenaresse. De aannemer had het huis verbouwd nadat er een enorme brandschade was geweest. De eigenaresse had van de verzekering een bedrag uitgekeerd gekregen voor het herstel van de brandschade. Het ging om een bedrag van twee ton. De aannemer heeft de herstelwerkzaamheden van de brandschade uitbetaald gekregen, maar daarnaast had de eigenaresse van de woning hem opdracht gegeven tot extra werkzaamheden in de woning. Voor deze extra werkzaamheden had de aannemer bij haar een aparte rekening ingediend. Volgens de eigenaresse waren er voor de extra werkzaamheden te veel kosten door de aannemer aan haar in rekening gebracht. Volgens de aannemer was dat niet het geval. Tijdens het gesprek zei de aannemer dat de extra werkzaamheden van nogal uiteenlopende aard waren. Hij had een lijst gemaakt van zaken die onder de extra werkzaamheden vielen zoals onder andere het ophangen van een klok, een schilderij, een tv, maar ook het doen van de was voor eigenaresse en een aantal andere werkzaamheden. Partijen konden het niet met elkaar eens worden over de hoogte van de rekening voor de extra werkzaamheden. Vandaar dat de zaak was aangebracht bij de regelrechter. De aannemer had de lijst bij zich ter zitting en gaf een uiteenzetting hoeveel uren hij aan al die werkzaamheden had besteed. De rekening was aanzienlijk want het ging om een bedrag van € 30.000 (€ 13.000 materiaalkosten en € 17.000 arbeidsloon). De medewerker van de rechtsbijstandsverzekeraar pleitte voor vermindering van de hoogte van de rekening. De regelrechter vroeg of er werkelijk was opgeleverd. Er bleek geen proces-verbaal te zijn van oplevering aangezien alles gecommuniceerd was via een app. Op deze punten ging de regelrechter kort in om een beter beeld te krijgen van het geschil tussen partijen. De aannemer zei dat hij al 25 jaar aannemerswerk doet. Partijen hadden echter geen vertrouwen meer in elkaar. Het geschil dat aangebracht was ging over de extra werkzaamheden en daarop concentreerde de regelrechter zich in deze zaak. De regelrechter stelde twee trajecten voor: de eerste optie was om een inspectie te laten uitvoeren via Vereniging Eigen Huis, de andere optie was dat de regelrechter op de zitting een 'klap op de zaak' zou geven, zoals hij letterlijk formuleerde. De regelrechter vroeg partijen welke route zij wilden bewandelen. Partijen kozen voor de tweede optie. Vervolgens vroeg

de regelrechter wat de aannemer aan compensatie wilde en wat de eigenaresse maximaal wilde betalen voor de extra werkzaamheden. De zaak werd geschorst en partijen gingen geassisteerd door hun raadsman en juridisch adviseur de gang op om te overleggen over de maximale vergoeding voor de extra werkzaamheden. Bij terugkomst in de zittingszaal zei de juridisch adviseur van de rechtsbijstandverzekeraar dat haar cliënt maximaal € 21.000 wilde betalen. De aannemer zei dat hij dat te weinig vond en wilde € 27.500 aanvaarden. Het ging dus om een verschil van een kleine € 7.000. De regelrechter zei dat de goedkoopste oplossing was om er nu een 'klap op te geven'. Na een tweede schorsing werd de zaak geregeld. De eigenaresse van de woning die zich op het standpunt had gesteld dat het oorspronkelijke werk nooit was opgeleverd en dat er sprake was van tekortkomingen aan de zijde van de aannemer accepteerde het voorstel van de regelrechter net als de aannemer: partijen zouden het verschil delen en de eigenaresse ging akkoord om uiteindelijk een bedrag van € 23.500 te betalen. De zaak voor de regelrechter had ruim drie uur geduurd.

Na een paar dagen belde ik de juridisch adviseur van de rechtsbijstandverzekeraar en vroeg haar naar haar bevindingen over de afhandeling van de zaak bij de regelrechter. Zij was erg positief over de gang van zaken. Zij vertelde dat zij kennis had genomen van de procedure bij de regelrechter via haar regiomanager bij de verzekeraar. Vervolgens had zij voor deze specifieke zaak de advocaat van de tegenpartij overgehaald de zaak voor te leggen aan de Rotterdamse Regelrechter, vooral omdat ze had vernomen van de snelheid van het oplossen van problemen door de regelrechter. De juridisch adviseur vond het grote voordeel van de procedure voor de Rotterdamse Regelrechter ten opzichte van de procedure voor de kantonrechter dat er geen schriftelijke processtukken nodig zijn. Verder noemde ze als voordeel dat de regelrechter een bemiddelende functie heeft die goed doet aan partijen en dat partijen eerder nader tot elkaar gebracht kunnen worden met betrekking tot hun geschil. De Rotterdamse Regelrechter heeft de mogelijkheid om uit zijn lijdelijke rol van kantonrechter te stappen. De adviseur vond daarnaast de snelheid waarmee de zaak opgelost kon worden een groot voordeel. Zij zei dat de aannemerszaak over de oplevering van de verbeteringen aan het huis van haar cliënt in december aangediend was en dat er in januari al een oplossing was. Ook is een voordeel dat de relatie tussen partijen beter

kan worden, vooral als partijen eigenlijk niet meer met elkaar kunnen praten. Het is met andere woorden bij de regelrechter belangrijk dat partijen *on speaking terms* zijn. Ook haar cliënt was blij met de procedure voor de regelrechter vanwege de snelheid. Zij kon nu haar huis verkopen en ze wist waar ze aan toe was.

Een punt van verbetering vond de juridisch adviseur wel dat er in de procedure een betere uitleg moet worden gegeven over de mogelijkheid van hoger beroep. De vraag die door de regelrechter voor aanvang van de procedure gesteld wordt over het afstand doen van hoger beroep overviel partijen. De regelrechter moest dit op zitting uitleggen. Het zou beter zijn als partijen hierover kunnen nadenken voordat zij op zitting komen.

De Rotterdamse Regelrechter geeft een aantal nieuwe invalshoeken aan de laagdrempelige rechtspraak die sterk doet denken aan de vrederechter zoals we die in ons land gekend hebben in de Napoleontische tijd en die nog steeds werkzaam is in België

5 Ter afsluiting

De Rotterdamse Regelrechter die in september 2018 van start ging geeft een aantal nieuwe invalshoeken aan de laagdrempelige rechtspraak die sterk doet denken aan de vrederechter zoals we die in ons land gekend hebben in de Napoleontische tijd en die nog steeds werkzaam is in België.¹⁶ De Belgische vrederechter wordt ook wel nabijheidsrechter genoemd en heeft als kenmerk de conciliatietak. De conciliatietak van de vrederechter is terug te voeren tot de zogenoemde verplichte 'preliminaire conciliatie'.¹⁷ De preliminaire conciliatie ('grande conciliation') was beschreven in de Franse wet op de rechterlijke organisatie van 16 augustus 1790 titel X. Deze wet voerde het beginsel in dat een gewoon burgerlijk proces voor de rechtbank niet zou kunnen beginnen zonder dat de aanlegger vooraf had gepoogd met zijn tegenpartij tot een conciliatie te komen.¹⁸ De vrederechter werd ingevoerd om snel en goedkoop recht te spreken. Hij had ook als taak partijen die voor zijn vredegerecht een burgerlijke procedure wilden voeren, tot elkaar te brengen (de 'kleine conciliatie'). De vrederechter is bij uit-

16 E.K.E. von Bóné, 'De vrederechter en zijn opvolger de kantonrechter, snelle en goedkope rechtspraak onderbelicht!', *Ars Aequi* 2012, p. 78-80 (AA20120078). E.K.E. von Bóné, 'De buurtrechter alias de vrederechter, terug van weggeweest?', *NJB* 2009/392, p. 491-495. E.K.E. von Bóné, 'De vrederechter in historische perspectief', *Justitiële verkenningen* (45) 2019, afl. 1 (thema: *Rechtspraak om de hoek*), p. 26-38. K. Rotthier, *De vrederechter 'Tot uw dienst'*, Brugge: Die Keure 2018.

17 C.M.G. ten Raa, *Conciliatie en Justitie* (inaugurale rede), Rotterdam: Mededelingen Juridisch Instituut van de Erasmus Universiteit Rotterdam 1986, afl. 34.

18 C.M.G. ten Raa, *De oorsprong van de kantonrechter* (diss. Rotterdam), Deventer: Kluwer 1970, p. XVII en p. 406.

stek de nabijheidsrechter en de verzoeningsrechter.¹⁹ De rol van de vrederechter is groter dan van een bemiddelaar aangezien hij zelf suggesties doet om tot een oplossing te komen en actief meezoekt naar een oplossing.

Het voordeel van de rechtspraak bij de Rotterdamse Regelrechter, maar ook de gelijkenis met de Belgische vrederechter, is de snelheid, de efficiëntie en toegankelijkheid

Het voordeel van de rechtspraak bij de Rotterdamse Regelrechter, maar ook de gelijkenis met de Belgische vrederechter, is de snelheid, de efficiëntie en toegankelijkheid. De procedure is duidelijk, de taal is helder en de zitting is informeel met een luisterend oor van de regelrechter, die samen met partijen in een goed gesprek probeert het geschil op te lossen met behulp van mediationvaardigheden. Het aantal zaken dat zich aandient voor de regelrechter is op dit moment nog bescheiden. Wellicht is het voor de zicht-

baarheid van de Rotterdamse Regelrechter handig als de folder van de Rotterdamse Regelrechter bij de gemeente opgenomen zou worden in de Vraagwijzer. Dit is een gratis loket waar je terecht kan voor advies. Elke (deel)gemeente heeft een Vraagwijzer waarin de folder ingebracht kan worden.²⁰ Op die manier komt de regelrechter in de nabijheid van de burger zoals dat gebeurt bij de Belgische vrederechter.

Is het Belgische model met de vrederechter (een actieve verzoeningsrechter, goedkoop, efficiënt en snel) een oplossing? In Nederland was de vrederechter ingevoerd tussen 1811-1838. De Rotterdamse Regelrechter lijkt hierop, aangezien de regelrechter met partijen om de tafel zit en actief probeert tot een minnelijke regeling te komen. Wordt het niet tijd dat de wetgever de wet aanpast en de rechter uit zijn lijdelijke rol trekt door bemiddeling tussen partijen mogelijk te maken? De verzoeningsrechter (mediationrechter) is de trend volgens de 'Groupement européen des magistrats pour la médiation'.²¹ De pilot regelrechter wordt aan het eind van 2019 geëvalueerd. Laten we dit project goed in de gaten houden om er lering uit te trekken!

19 Lezing Lode Vrancken, op de studiedag 'De vrederechter van de toekomst' te Brussel, 30 mei 2018. Zie Rothier 2018.

20 'Vraagwijzer' op Rotterdam.nl, www.rotterdam.nl/wonen-leven/vraagwijzer.

21 www.gemme.eu, de rechters van de 'Groupement européen des magistrats pour la médiation' pleiten voor meer mediation door rechters: 'If two men want to plead against each other, they have to go first to the conciliation court, called peacemakers. The peacemakers say to the parties: 'You are great fools to want to eat your money to make each other unfortunate; we will accommodate you without it costing you anything.'

ArsAequi Libri

Cahier Staats- en bestuursrecht

Bij de bestuursrechter

Een praktische handleiding voor de zitting bij de rechtbank

De auteurs beschrijven de zitting bij de rechtbank vanaf het moment van de uitnodiging tot het moment van sluiting van het onderzoek ter zitting. Daartussenin bespreken zij diverse onderwerpen die relevant kunnen zijn voor de bestuursrechtelijke praktijk aan de hand van voorbeelden uit de jurisprudentie. Door deze brede opzet is het boek uitermate geschikt voor iedereen die te maken krijgt met zittingen bij de bestuursrechter. Van de bestuursrechter zelf, de advocaat, de procederende burger, de procesvertegenwoordiger, de ambtenaar tot studenten aan de universiteit of het hoger beroepsonderwijs.

ISBN: 978-90-6916-696-4
 Auteurs: S.J.L. Crombach, B. van Dokkum, J.R.K.A.M. Waasdorp
 Druk: 1e druk 2016
 Prijs: € 31,50